

Nawet 25 lat więzienia za łapownictwo

22 września 2023

Kary za przestępstwa gospodarcze osób zajmujących kierownicze stanowiska w firmach, znane jako przestępstwa białych kołnierzyków (z ang. white collar crimes), od 1 października 2023 r. ulegną zaostrzeniu. Za przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej w związku z piastowaniem takiego stanowiska grozić będzie nawet do 25 lat pozbawienia wolności. Dotychczas za taki czyn można było trafić do więzienia na 8 lat.

Według policyjnych statystyk, w 2021 r. w Polsce popełniono 224 775 przestępstw gospodarczych. To o 12% więcej niż w roku poprzednim i o ponad 32% więcej niż 10 lat wcześniej. Zauważalnie spadła za to ich wykrywalność, która wyniosła odpowiednio 94,4% w roku 2011, 81,8% w 2020 r. i 74,5% w 2021 r. W obliczu tej dysproporcji ustawodawca zdecydował o zaostrzeniu kar za tzw. przestępstwa białych kołnierzyków.

White collar crimes to czyny zabronione popełnione w obrocie gospodarczym bez użycia przemocy fizycznej, a przy wykorzystaniu posiadanej specjalistycznej wiedzy w danej dziedzinie (np. rynków finansowych, prawa, bankowości, czy

systemu podatkowego), zajmowanego stanowiska i przeważnie w zakresie działalności przedsiębiorstw. Jako istotne źródło uszczupień wpływów Skarbu Państwa, przestępstwa białych kołnierzyków stały się jednym z najważniejszych celów zwalczania przestępczości wyznaczonych organom ścigania. Prokuratorzy otrzymali wytyczne, by w prowadzonych w zakresie white collar crimes postępowaniach domagać się najsurowszych kar dla sprawców, nawet do 25 lat pozbawienia wolności. Dodatkowo grzywna w 2023 r. może wynieść nawet 50 mln zł. Najnowsza nowelizacja Kodeksu karnego wprowadza kolejne obostrzenie kar przewidzianych dla managerów, tym razem za łapownictwo na kierowniczym stanowisku.

Zgodnie z art., 296a § 1 Kodeksu karnego, kto pełniąc kierowniczą funkcję w firmie lub pozostając z nią w stosunku pracy, umowy zlecenia, o dzieło, żąda lub przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, w zamian za nadużycie posiadanych uprawnień lub niedopełnienie obowiązku, mogące wyrządzić firmie szkodę majątkową, także jako czyn nieuczciwej konkurencji, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Taka sama kara grozi udzielającemu korzyść. W przypadku szkody majątkowej znacznej wartości, czyli przekraczającej 1 mln zł, managerowi grozi do 8 lat pozbawienia wolności.

Od 1 października 2023 r. osoba zajmująca kierownicze stanowisko w firmie, która zażąda lub przyjmie korzyść majątkową, lub osobistą, czym narazi przedsiębiorstwo na szkodę przekraczającą 5 mln zł, podlegać będzie karze pozbawiania wolności od 3 do 20 lat. Karane będzie już samo dopuszczenie się przedmiotowego czynu zabronionego w stosunku do mienia, którego wartość przekracza tę kwotę. Kara do 20 lat więzienia grozić więc będzie nawet w przypadku narażenia firmy na szkodę nieprzekraczającą 5 mln zł, ale otrzymana lub obiecana łapówka dotyczyć będzie transakcji, składników majątku, przewyższających tę wartość. Zgodnie z dodawanym do k.k. art. 306b § 2, jeśli wartość dotkniętego przestępstwem

mienia będzie wyższa niż 10 mln zł, sąd orzeknie karę od 5 do 25 lat pozbawienia wolności.

Ponieważ nowe typy kwalifikowane przestępstwa łapownictwa zagrożone są karą od 3 i od 5 lat więzienia, managerowie skazani za ich popełnienie nie będą mogli liczyć na uzyskania warunkowego zawieszenia wykonania tych kar. Jak bowiem stanowi art. 69 k.k., sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności jeśli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był wcześniej skazany na karę więzienia, i przemawia za tym również postawa sprawcy i jego dotychczasowe życie, pod warunkiem jednak, że kara mająca ulec zawieszeniu została orzeczona w wymiarze nieprzekraczającym roku.

Krąg osób, które mogą zostać objęte zaostrożoną odpowiedzialnością, jest bardzo szeroki i nie ogranicza się stricte do kierowników i managerów zatrudnionych w jednostkach. Zgodnie z brzmieniem art. 296a § 1 k.k. obejmuje również osoby, które łączy z firmą stosunek pracy, umowy o dzieło lub zlecenia.

Stosownie do art. 7 § 2 k.k., przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności od lat 3 i więcej jest traktowane jako zbrodnia. Wobec zbrodniarzy nie tylko nie można orzec warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, ale i wydłużony jest czas przedawnienia odpowiedzialności karnej za przypisywane im czyny. Generalnie karalność zbrodni przedawnia się z upływem 20 lat od jej popełnienia, a jeśli w tym okresie wszczęto postępowanie karne – 30 lat.

Ponieważ zaostrożone kary dotyczą czynów zabronionych w postaci przyjmowania korzyści, z którymi wiąże się szkoda wielkiej wartości, istotne znaczenie będą mieć kryteria ustalania wysokości tej szkody. A te nie zostały w ustawie precyzyjnie określone.

Wprowadzaniem tak wysokich kar regulatorzy prawa chcą zabezpieczać prawidłowość obrotu, i odstraszyć managerów,

dyrektorów, członków zarządów spółek, i innych kierowników jednostek, przed dopuszczaniem się nadużyć przy wykonywaniu swojej działalności. Wraz z drastycznym zaostrzeniem kar nie idą jednak w parze żadne przepisy kompensacyjne, które zabezpieczyłaby interesy managerów w przypadku wysunięcia fałszywego oskarżenia o łapownictwo. A przecież w obrocie gospodarczym nietrudno o takie nieuczciwe zachowania ze strony konkurentów, czy byłych współpracowników.

Autorstwo: Robert Nogacki (Kancelaria Prawna Skarbiec)

Zdjęcie: [Erika Wittlieb](#) (CC0)

Źródło: [MagazynFakty.pl](#)